

CEL OBERT

Butlletí Trimestral

Núm. 25

Hivern

2025

EDITORIAL

223 raons, si més no

Tardarem en saber realment el nombre exacte de les persones que varen perdre la vida el 29 d'octubre de 2024 i de segur que més d'una no quedarà identificada ni censada per ser persones que vivien soles, persones sense sostre, persones sense papers, però amb el mateix dret a la vida que la resta.

Si la Universitat de València hagués fet com el Govern Valencià el 29 d'octubre, a aquesta xifra se li hauria afegit la de milers d'estudiants que hagueren acudit a classe amb els seus vehicles, amb els auto-

busos interurbans o amb els trens de rodalia i tots s'hagueren trobat el mateix final: col·lapse en les carreteres, trens aturats, aigua per totes parts.

Per això és tan important que qui dirigeix una institució, siga Universitat, Ajuntament, Diputació provincial o Generalitat tinga clara la seua

responsabilitat i el seu deure de prendre les mesures de prevenció i aplicar amb decisió les accions necessàries assumint la responsabilitat en la gestió front a possibles desastres naturals que no poden controlar-se però si es pot reduir l'impacte que es produiria. I per tenir clara aquesta responsabilitat no cal que

altres t'informen amb paper oficial, que ho han fet, no cal que altres t'anuncien quines són les futures situacions, que ho han fet, no cal. No, aquesta responsabilitat va en el càrrec assumit i amb la competència assignada per la llei. I no valen altres excuses. Cal prevenir per poder avisar la ciutadania de la que s'és responsable com servidor públic que és, cal no tenir por a que es moleste cap grup de pressió perquè es tinga que aturar la marxa laboral, econòmica o cultural. L'Important és actuar amb competència, responsabilitat i premura. Com va fer la Universitat. La força de l'aigua de la nit del 29 d'octubre de 2024 cap ésser humà l'hagués pogut calmar, és cert, però, d'haver estat tot el món a sa casa des de migdia amb les previsions de traure el cotxes dels garatges, no circular per les carreteres, pujar als pisos de dalt o

deixar la casa on s'estava i buscar-ne altra segura, l'aigua no hagués arrossegat vehicles, vides. Açò sí era evitable. No haver assumit la responsabilitat, no posar-se al capdavant de les accions, no estar on tocava, no és altra cosa que un abandó de funcions del Govern Valencià, dels càrrecs

públics amb competències i per sobre del màxim representant del Govern, el President; i els efectes de l'abandó podrien ser definits com els d'una imprudència temerària amb el resultat que coneixem... 223 raons si més no per demanar responsabilitats, per no oblidar, per no callar, 223 raons si més no.

Dumenge prop pasat, que contaven XXVII del prop pasat mes de Setembre, a les quatre hores de migjorn, es vengut tan gros lo Riu daquesta Ciutat, y ha derrocat moltes diverses cases, y en los ravals de la ciutat per lo semblant: tres ponts de cinch que hia, ha derrocat los tres. 1.517

«Mucha gente pequeña, en lugares pequeños, haciendo cosas pequeñas puede cambiar el mundo».

Eduardo Galeano

29 d'octubre: DANA

L'última setmana del mes d'octubre va començar per a tots els integrants de l'associació de voluntaris L'ElianaVol amb la quotidianitat normal de la reunió periòdica que mantenim tots els dilluns. L'arribada de les components sempre es converteix en un anar i venir de salutacions, comentaris, abraçades de benvinguda per tot seguit començar seguint un ordre del dia. Entre cadascun dels punts tractats s'intercalaven, en veu baixa, alguns comentaris entre companyes, relatius a la previsió del mal temps que semblava que arribaria, però la reunió va acabar i ens en vam anar cadascuna de nosaltres a casa nostra.

És trist pensar que l'aigua que ens calma la set, que ens neteja, que fa créixer els arbres i les llavors es puga tornar tan devastadora.

El 29 d'octubre quedarà ja per sempre com una data dolorosa i inesborrable a la nostra memòria col·lectiva. A les primeres hores del matí començàvem a escoltar a través dels informatius les notícies relatives a la pluja, la pujada dels cabals dels rius i les rambles, el desbordament de pantans; a mesura que avançava el dia no volíem donar crèdit als missatges dels amics, mitjans, coneguts... però lamentablement s'anaven confirmant les notícies amb les imatges que anàvem rebent, amb les peticions d'ajuda de familiars perquè algun ésser estimat no havia tornat a casa. La nit va ser molt llarga i, malauradament, es va constatar que les conseqüències d'aquesta DANA acabarien sent catastròfiques.

Durant els dos dies següents vam estar intentant esbrinar què podíem fer, com podríem actuar davant la tragèdia. No havíem patit els efectes directes de l'aigua, però ens sentíem units com a poble davant la tràgica situació que es vivia a tants pobles, barris, empreses, llars... i ens sentíem amb la necessitat de col·laborar i ajudar per intentar pal·liar tanta desgràcia.

El dijous 31, després de rebre informacions diverses, algunes contradictòries, altres descoratjadores, ens vam reunir amb caràcter urgent a la seu de l'associació per intentar establir mecanismes i organitzar-nos per tal de poder col·laborar en tot allò que calguera.

Decidim no precipitar-nos i obrir un compte on rebre donacions per poder assumir les necessitats que sorgirien pels efectes de la riuada. Recordàvem les recollides humanitàries que es van fer a conseqüència del començament de la guerra d'Ucraïna i

sabiem de la dificultat organitzativa que això suposava. Tot i això ens unim a la iniciativa dels Scouts en la recollida humanitària aquell dia 31 a la vesprada i continuem fent-ho els dies següents.

La donació del material demanat portat per part de la ciutadania va ser la més gran que es coneix al nostre municipi. La població de l'Eliana sempre ha demostrat la seua solidaritat a les recollides que l'associació de voluntaris L'ElianaVol hem organitzat per a les persones vulnerables cada any, en aquest cas la tragèdia ens tocava molt de prop i la resposta va ser i continua sent excepcional.

Cal destacar la quantitat d'associacions, empreses, centres educatius, centres culturals, comerços, particulars... que col·laboren i fan donacions. Alhora, diàriament s'han anat sumant ciutadans i ciutadanes voluntaris, de totes les edats, tant a temps parcial com total. Es pot dir sense por d'equivocar-se que al municipi de l'Eliana tots som voluntaris.

Com les aigües, unes vegades benèfiques i d'altres tan catastròfiques, els éssers humans podem arrasar o alleujar la Terra, en aquest cas la societat civil ha pres una decisió col·lectiva de no abandonar ningú, d'establir xarxes de col·laboració perquè l'ajuda arribi allà on calga i així ho vam entendre des de l'associació.

Cap a les cinc i mitja de la vesprada, els obrers del molí de Manises «varen veure acostar-se a una enorme velocitat una ola gegantina de més de tres metres d'alçària». **Las Provincias, 1.949**

El primer de novembre es posa en contacte amb nosaltres una companya de SOS Refugiats per passar-nos l'ofertament d'una associació anomenada Acción Directa Sierra Norte (ADSN) amb seu a Guadalajara, que s'ofereix a col·laborar cuinant a la zona zero. Des de l'associació gestionem, a través de la Regidoria de Voluntariat, la possibilitat d'oferir-los un local i després d'estudiar la viabilitat se'ls ofereix Picanya. Poc abans d'emprendre el viatge des de Guadalajara, els responsables de Picanya desestimen l'ofertament i per això decidim posar la base de la cuina a la nostra població.

El regidor Jorge Pérez Comeche, juntament amb els res-

pensables del magatzem municipal i l'ElianaVol, estudiem la millor localització per instal·lar la cuina i el dimarts cinc de novembre s'instal·la ADSN a la nau annexa a Bonavista 14. La seua infraestructura ho permetia ja que té entrada independent i disposa de tot allò necessari: aigua, llum, lavabos... i un gran espai per rebre tota la mercaderia per cuinar.

Cal destacar que aquesta ONG rep donacions tant en productes com a econòmiques per poder fer aquestes racions diàries. Es reben camions de Sevilla, Mallorca, Guadalajara, Toledo, Catalunya... amb producte fresc: plàtans, melons, taronges, creïlles, pastanagues, tomaques, peres, moniatos, embotits, peix... així com aliment envasat.

Hem comprovat que la xarxa que ja existia i que s'ha format per a aquesta emergència funciona gràcies a la dedicació de milers de Voluntaris.

ESPACI BIBLIOTECA *Equip biblioteca*

Passades les festes de Nadal, la biblioteca engega la programació del primer trimestre. Entre les activitats de promoció i difusió de la lectura tindrem presentacions de llibres a petició de les autores i autors; reunions dels diferents clubs de lectura; el conte quinzenal del dijous i el nou programa de cine i literatura infantil.

Continuaran les visites escolars i la formació d'usuaris; la promoció de la cultura popular participant en les festes tradicionals del nostre poble, com ara les de Sant Antoni, amb la visita de l'escriptor i gran contador d'històries Miquel Puig.

El club de manualitats, on podeu aprendre i ensenyar diverses tècniques alhora que feu tertúlia seguirà reunint-se el dimarts. Farem ciència ciutadana, per tal d'apropar temes bàsics que hauríem de conèixer per al nostre dia a dia i continuarem celebrant dates importants: Dia de la Dona i Dia de la Poesia.

Pel que fa al fons bibliogràfic, disposareu de novetats i atendrem les desiderates que ens feu a l'hora d'adquirir nous documents.

A través de la informació dels ajuntaments implicats, de serveis socials i d'organitzacions de voluntariat es coneixen cada dia les necessitats de menjar calent, per això des del sis de novembre ja es va començar a cuinar amb la col·laboració de l'ElianaVol i voluntaris que venen sumant-se cada dia.

Les xarxes i la Regidoria de Participació Ciutadana han fet que s'unisquen molts ciutadans del municipi, que fan possible que diàriament es puguin subministrar racions de menjar calent als damnificats per la DANA, així com als voluntaris que estan ajudant en la recuperació de les zones afectades.

Comptem amb la col·laboració d'empreses i amics. Ens han prestat els polibox pel menjar calent, han donat envasos per empaquetar, coberts, bosses per a alimentació, pa, carn i ous a preu solidari...

Un dia a la nostra cuina transcorre sense descans des de les set del matí fins a les 17 o 18 hores aproximadament. Els cuiners marquen les tasques que solen consistir a preparar els ingredients: pelar i tallar, preparar fruita trossegada, etc.

Tenim una encarregada de magatzem que revisa i classifica tot el menjar envasat. Una dependència de neveres, cedida per la plataforma ciutadana Caudete se Mueve, per a conservar els aliments, i una zona de neteja que ha anat millorant, des de la mànega inicial fins a l'aigüera recuperada.

Cap a les 12:30 es comença a empaquetar el dinar i es distribueix amb una furgoneta als pobles afectats: Paiporta, Massanassa, Catarroja... Els primers dies, atesa la dificultat d'accedir a les poblacions, necessitàvem l'escorta de la policia local.

També estem repartint entre les persones afectades ajuda humanitària de les recollides i donacions.

Només teixint xarxes de col·laboració podrem arribar al nombre més gran de persones.

Consulteu la programació al web de l'ajuntament, a l'agenda cultural i a les nostres xarxes:

<https://www.leliana.es/es/pagina/somos-biblioteca>

<https://www.instagram.com/biblioeliana/?hl=es>

<https://es.pinterest.com/biblioeliana/>

UN CEL DE DONES

FENT XARXA

Nati Vara Herráiz

Vitalitat solidària

Conxa Delgado i Amo

El poble valencià renaixerà de les cendres

Va ser el dia de l'entrevista, quan fora de càmera, Nati em diu: *"a veure, un poble que és capaç de cremar uns elements fallers (les falles) i tornar a començar de zero, és capaç d'eixir del fang i tornar a viure amb alegria i força. Estic segura."*

Nati és madrilenya de naixement però instal·lada a Albendiego

(Guadalajara) des de fa molts anys. I, ara, en aquests moments elianera. I ho dic amb tota la gratitud del món, perquè ha acudit al nostre poble, junt al seu home, per cuinar. Per fer possible que moltes persones de la zona zero (pobles de l'Horta Sud i algun de la Ribera) puguin assaborir el bon dinar que elaboren dia a dia, junt a un bon grapat de voluntàries i voluntaris que ajudem en diferents tasques culinàries.

Es considera la meitat de Acción Directa Sierra Norte, que és l'ONG a la que pertany junt a Julio, el seu home. La fundaren en 2016, després del gran allau de refugiats sirians que arribaren a Grècia. I allí començaren a caminar, amb un projecte que va durar tres anys i mig.

Nati es defineix com a cercavides. És una dona curiosa i això se li nota. Ho veus quan va traginant per la cuina i està atenta a tot. Mira i veu, escolta i aprèn, organitza i s'ho creu. I en eixa organització veus com creix la cuina i creixem totes i tots els que

per allí estem intentant col·laborar en una tasca que forma part de la cura de les persones: alimentar-les.

I és que Nati també es defineix com una persona que té cura, que pensa i sent que cuidar a l'altre, a l'altra, és una vessant humana fonamental i per a ella necessària per a poder viure feliç. Per això no és d'estranyar que, en quant es va produir la DANA i Lourdes (l'ElianaVol) va contactar amb ells, a través de SOS Refugiados, amb la que treballen, vingueren rapidet per poder posar en marxa la cuina. Aleshores, amb la seua furgoneta arribaren al nostre poble i va començar una autèntica aventura solidària que ens està permetent sentir-nos útils a les persones que per edat o malaltia no podem acudir a llevar fang. I per això els estarem eternament agraïdes. Ella conta com estava acostumada a treballar amb gent jove. A la seua experiència de Grècia així va ser, però ara ha trobat una de nova. Treballa amb voluntariat major i està encantada perquè ens veu satisfetes del que estem fent i ella ho gaudeix també. Estem en el camí.

Creu que la cura és fonamental perquè ella es sent bé i perquè a ella l'educaren en la cura dels altres.

Amb la furgoneta arribaren amb tots els atifells de cuina (enormes perols i artefactes de cuina que permeten fer el dinar cada dia) i igual ací que en Grècia buscaren gent local que col·laborarem amb ells per poder realitzar la tasca solidària.

S'han sentit súper acoïllits i volguts pel voluntariat de l'Eliana i això els reconforta molt.

Defineix Acción Directa Sierra Norte com una ONG humana, xicoteta amb molt de cor i de coneixement mutu -la relació que crea amb el voluntariat acaba sent familiar-. *Cuidar al que cuida.* Quina forma més bonica de definir el que és ADSN!

Però, per què la cuina? Perquè voluntariat podem fer de moltes maneres... Perquè el seu home és cuiner i el que va començar aquesta idea va ser ell quan es va anar a l'illa de Lesbos al 2015 on va mamprendre a fer dinars amb dues olles i dos fogons fins que finalment va tindre la brillant idea de comprar, amb donacions, un contenidor on va instal·lar una cuina i ací va començar mòbil Kitchen i amb un camió cuina se'n van anar a Grècia. S'instal·laren prop de Macedònia i, a banda del menjar, crearen dos forns de pa àrab amb joves de la zona. Posteriorment es traslladaren a Lesbos, al campament de Mòria i allí crearen també un forn que acabà sent una cooperativa gestionada pel joves. Després vingueren els desdejunis, el lloc on anaven també la gent menuda i podia estar tranquil·lament jugant, PROEM AID amb el seu projecte Aigua, els ensenyava a perdre la por a l'aigua a aquells que havien arribat en pastera, la Universitat d'Albacete enviava estudiants d'últim curs de Medicina a col·laborar en torns de quinze dies,... En fi, tot un entrament d'organitzacions i persones amb la única finalitat de fer el bé comú. I el projecte es va acabar per problemes de salut però deixant no sols l'empremta sinó també la cuina i els serveis que havien creat. Així MamaNati va deixar el projecte grec.

Però la història continua: Benalmàdena, Albergue en Albendiego, ... i allí on necessiten un plat de menjar calent i molt de cor. **Gràcies, Nati!**

Quan callen els hòmens parlen les pedres. Martí Domínguez, 1.958

LA GRAMOLA

Cançó i dana (amb ràbia)

Fa molta ràbia pensar que la cançó (també la ciència, clar, també la ciència) ve advertint-nos que per aquest camí anem a la catàstrofe, que no es pot ignorar més això senzill de dir però complex d'entendre. Que hi ha un canvi climàtic provocat per un model econòmic superb i avariciós que ens amenaça la vida. I que hem d'aturar el que encara és possible aturar. Fa ja quaranta anys Serrat va compondre *Plany al mar* on denunciava que el Mediterrani: «Bressol de vida, / camins de somnis / pont de cultures / (ai, qui ho diria...!)» l'estaven «ferint de mort». I el Mediterrani es queixa, i el cel molt cabrejat ens llança de sobte tota l'aigua que ens ha estat escatimant durant tots els mesos anteriors de l'any. Ja ho sabeu, ho cantava Raimon: «Al meu país la pluja no sap ploure. O plou poc, o plou massa». Sau, amb un títol optimista ens deia als inicis dels anys 90:

Això es pot salvar: «Si algú em pogués explicar / Per què els rius estan contaminats / Per què el mar és un abocador / Quantes espècies ja s'han carregat». I vint anys abans Serrat ja li ho preguntava al pare: «Pare / digueu-me què / li han fet al riu / que ja no canta».

En fi, la llista de cançons compromeses amb la defensa de la terra i de la vida és molt llarga. Recorde ara la cançó del Mago de Oz sobre el desastre del petrolier Prestige a les costes de Galícia. Un desastre mediambiental que va posar en risc la vida de la fauna i la flora marina de la zona. Alumnes meus van viatjar a Galícia per ajudar a minimitzar aquesta catàstrofe ecològica.

Les cançons venen a denunciar també la irresponsabilitat política del que tenen al seu càrrec la cura del territori, la defensa de la vida, la gestió dels recursos per impedir la desfeta.

Jaume Martínez Bonafé

El cas recent de la DANA al passat octubre sobre el qual no tinc encara prou paraules per a qualificar els despropòsits de la gestió política ens mostra també, una vegada més, el poder de la solidaritat popular.

El nostre estimat Andreu Valor canta *Els somnis* que no podran ser en solidaritat amb les persones i els pobles afectats per la DANA: «Serà tan difícil saber / la història que hagueren escrit, / els somnis que no podran ser. / La vida es deté en un instant. / La pluja ha ofegat el futur. / L'avis que a ningú va salvar. / I xafen camins plens de fang / que han bloquejat cada rumb, / que han esborrat els records, / que han abandonat els seus llars. / Quan mires al cel ja no creus / que aquest malson puga acabar, / que algú t'oferisca una mà. / De sobte, com un batalló / trencant adjectius de cristall / espanten onades d'amor. / Provenen d'indrets ben llunyans / amb botes, ganes i un raspall. / No filtren a qui han d'ajudar. / Remant amb qui ho ha perdut tot / trepitgen muntanyes d'acer, / tornen l'esperança vençuda, / tenen el remei i la cura. / Pintant de color els carrers / que havien quedat desolats, / semblant d'abraçades el món. / I l'exèrcit es va fer gran. / Els crits eren míssils al vent. Missatges plens de dignitat. / Només el poble pot salvar / el poble de la destrucció / si qui guia no sap cuidar. / Memòria per salvar el món. / Memòria per qui va marxar. / Consciència per no repetir. / Consciència per no defallir.»

(Doncs, al dia que escric aquesta columneta el tal Mazón encara no havia dimitit)

Andreu: <https://youtu.be/E0nkMksRGpE?si=iqnUsUch9n7qMpl>

LA POLTRONA DE LLEGIR

Lorena Barroso - Presidenta Club de lectura l'Eliana

“Penélope y las doce criadas”

Autora: Margaret Atwood - Editorial: Salamandra - Traducció de Gemma Rovira Ortega

Estupenda novel·la curta amb una història divertida i alhora trista, però sobretot original pel seu format. Penélope ens compta una versió molt contemporània de la seua pròpia història de la de les dotze criades que van ser assassinades quan van tornar a la casa d'Odisseu. Enginyosa, irònica i reflexiva. I per a rematar us recomanem la lectura de “L'Odissea” perquè no us perdeu detall d'esta novel·la magistral.

EL RACÓ DE LA FORMIGA

UNES BOTES ENFANGADES

Víctor Iñurria

Hi Hi ha qui se sap molt ric,
am amb diners i possessions,
i sos i sos cabals amagats,
o fio fins i tot ben mostrats,
popodent lluir són “Palmito”
per lper les Places i Salons,
esseessent aplaudit i honrat,
ppels que estant al seu costat,
volvolen Créixer i Triomfar.

Sen Senten son “Ego” Feliç,
veieveient a tots venerant
sa sa abundància acumulada,
i sa i sa imatge poderosa,
sempsempre de gala vestit,
i en ci en carruatge portat,
del qdel que tiren animals,
o o motors que van cremant,
el Peel Petroli transformat.

LluLlueixen potent imatge,
en en els “Medis” publicada,
que que sabent-li observat,
li vol li volen mostrar lluint,
sa i sa imatge de triomfador,
con convidant-li a “Saraus”
treptrepitjant roges catifes,
sent sa imatge potenciada,
la “Classe” i el “Poder”.

Però nPerò mai assolirà,
el el suport del senzill poble,
quque sols llueix son esforç,
sacrificisacrifici i energia,
son son potencial i empatia,
een durs moments de dissort,
AgrAgraint dels Voluntaris,
col-lacol-laboració i esforç,
i i amb un Somriure pagant-li.

A eixA eixe jove Voluntari,
el poblel poble, sacrificat,
ma malgrat patir tanta pena,
li farà li farà un fort abraç,
mmostrant-li la seua Estima,
veiveient que el seu sacrifici,
mai mai és per Compassió,
si sinó brindant-li un muscle,
o pco potser siguen els dos.

Sa nSa mirada transparent,
Neta Neta i sense Intenció,
serà serà fonament potent,
per per a un futur ben dur,
pel pel qual haurà de lluitar,
i amb i amb Orgull lluirà,
ses lses Medalles i Trofeus,
“Unes Botes enfangades,
i la Pala per al fang”.

AQUESTES SÓN LES NOSTRES
MEDALLES I GUARDONS

ESTELLESIANES

El fang, la pluja, el fang, els carrers plens de fang,
l'aigua, l'aigua caient, a dolls, de les teulades;
els carrers plens de fang, les sabates amb fang,
la boira, el caseriu i l'esgarrany d'un arbre.
El fang, la pluja, el fang, unes coses humides.

He vist coses. Finestres, i genolls, i cistelles,
i ascensors, i prospectes, i he vist la sang dels parts
(i l'he sentida caure brutalment al poal),
i he vist mercats, i grills, i claustrs, i telèfons,
i avets, i pèls suats, i gavines, i llànties.
He plorat molt. He vist coses. He plorat molt”.

Vicent Andrés Estellés, **Llibre d'Exilis (1971)**

Al meu país la pluja no sap ploure. Raimon, 1.984

L'art consisteix a fer visible allò que flueix al nostre interior, expresant-ho en imatges.

Així, transformem un sentiment en escultura.

Henri Lenaerts

Aquests dies estem assistint a temps difícils, imatges de l'horror viscut han estat i segueixen estant presents al nostre dia a dia, ens quedem amb cares, gestos, actituds i emocions que ens generen sentiments.

Avui, des de la secció de Museu Obert fem un petit homenatge dedicat a intentar canalitzar, a través de l'Art, aquestes emocions viscudes, el nostre moment escrit avui va per a qui ho ha perdut tot o molt, i per descomptat per als que ens han deixat, perquè no es perdi el record i romanga la seua empremta a través de l'art.

Avui parlem d'Emocions i Sentiments

Potser, la disciplina artística amb què podem fer més palpable aquestes sensacions siga l'escultura i és a través d'ella que les plasmem.

Per mitjà de l'escultura podem exterioritzar les emocions i els conceptes, és clar que la finalitat de l'escultura pot variar, però les que veurem a continuació crec que resumeixen aquesta càrrega emocional que flueix cap enfora. D'això es tracta, d'aconseguir, a través d'aquestes obres seleccionades, traure tot allò que hem viscut, elles posseeixen aquest rerefons que les fa palpables, sense idealismes, només mostrar aquestes emocions íntimes carregades de simbolisme on la ràbia, la pietat, la ira, i la solidaritat prenen protagonisme.

Perplexitat

(Desconcert, Estupefacció, Confusió, Indecisió, Estupor...)

Medusa, Gian Lorenzo Bernini, 1630

Retrat de Medusa en el moment de la metamorfosi, ens parla de la intenció del seu autor en quedar-nos petrificats en veure una imatge, el joc de les transformacions, els cabells es tornen serps, es mosseguen entre si, els atacs, les enveges sorgeixen davant la contemplació de l'horror.

Bernini, escultor del Barroc ens mostra aquesta teatralitat, aquesta visió que veu Medusa i que deixa petrificat a qui torna

la mirada, a dalt els seus cabells davant aquesta acció es convertiran en serps atacant-se entre elles, l'enveja els rosega, és la imatge de la indecisió, del desconcert, de l'horror i de l'esglai que ens transmet, magistralment el gran escultor del Barroc.

La imatge de la consciència de l'horror.

Ràbia

(Ràbia, coratge, còlera, enuig, exasperació...)

Anima Dannata, Gian Lorenzo Bernini, 1619

Representar l'ànima com un autoretrat, és conscient del que l'espera, a la cara veiem por, dolor, enuig i ràbia...

L'ànima crida de patiment i el plasma en un gest convuls en contemplar i ser conscient d'estar visualitzant l'infern, obre la boca amb un crit de ràbia intensa, el dolor es reflecteix i també l'angoixa i el terror.

A través d'aquest bust veiem representat la individualitat del dolor i la desesperació, la ràbia que genera allò que s'ha contemplat.

MUSEU OBERT 2

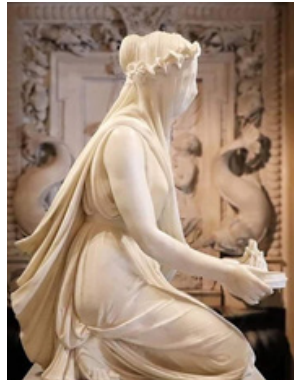
La flama de la llar

(Asil, sostre, llar, casa, foc...)

El foc de la llar, **Raffaele Monti, 1847**

L'obra ens parla de les Vestals, que eren, en època romana, sacerdotesses de la deessa Vesta, encarregades de mantenir el foc sagrat que simbolitzava la llar, la casa.

Mai no podia estar apagat, si això passa, si s'apaga la flama de la llar, vindrà el fred, l'abandó, el desassossec, la inseguretat. Per això, és tan important conformar i guardar la flama de la llar com asil i estada, identitat, seguretat i fi del camí

Solidaritat

(Fraternitat, suport, recolçament, unió, ajuda...)

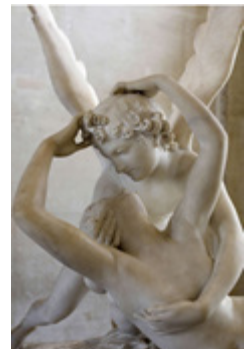
Psique reanimada pel bes de l'amor, **Antonio Cánova, 1793**

Antonio Cánova ens commou amb aquesta escultura, tendresa, harmonia i proporcions, és un cant d'amor pur, amor desinteressat, ajuda mútua.

Psique és reviscuda pel bes d'amor d'Eros, davant la gelosia, la incertesa i la venjança, sorgeix la fraternitat i el respall.

El bes, a manera de metàfora perfecta com a triomf de l'amor als nostres iguals. Davant les caigudes i les adversitats, la solidaritat es torna llum i de la mà del Cánova escultor pren vida com un cercle d'harmonia al qual les diagonals es creuen emmarcant el moment tendre i apassionat.

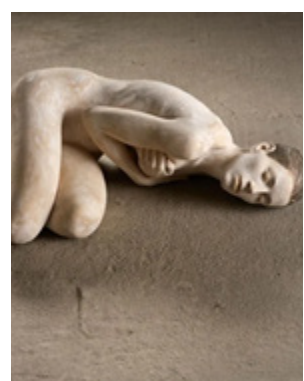
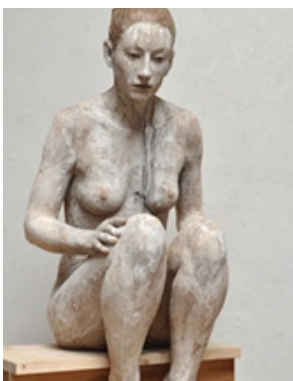
Per acabar us deixo amb les escultures contemporànies de **Bruno Walpoth**, un gran escultor que ens parla de sentiments i emocions, amb les seues obres ens trasllada aquests diferents estats emocionals, però també ens diu que són fetes en homenatge a esdeveniments històrics.

La font d'inspiració serà el cos i els gestos humans, personatges en introspecció, solitud, fragilitat.

La bellesa serena que ens transmeten les escultures de Bruno Walpoth fan que cobren vida, i nosaltres amb la nostra observació reflexionem, la seua claredat i serenitat fa que no hi afegim paraules, simplement acompanyem en el procés on els sentiments i les emocions es converteixen en una cosa palpable a través de l'art.

Escultures contemporànies de Bruno Walpoth.

En homenatge a qui un 29 d'octubre del 2024, va tenir aquests sentiments.

A L'ENCALÇ DEL CINEMA

El Codi Hays (III)

Pedro Uris

A la dècada dels cinquanta coincideixen dos fets que situen la indústria cinematogràfica nord-americana, el vell Hollywood dels somnis, a les portes d'una nova realitat i l'obliguen a reescriure els seus propis codis:

La progressiva desaparició del model d'estudis, l'*studio system*, a partir de la pèrdua d'un dels pilars que sustentaven el monopoli. Els grans estudis no només controlaven la producció de les seues pel·lícules, cosa lògica, sinó que també tenien sota el seu control la distribució i, fins i tot, l'exhibició de les seues produccions, ja que posseïen cadenes de cinemes on s'hi projectaven. El 1.948, una sentència judicial, *els EUA contra la Paramount*, va declarar il·legal aquest sistema per violar la llei antimonopoli i els va obligar a desfer-se de les cadenes de sales.

- La progressiva introducció de la televisió al llarg de la dècada dels cinquanta, de manera que, el 1.960, el 90% de les llars nord-americanes tenia, almenys, un televisor. Això canviava completament els hàbits d'entreteniment del públic i va provocar un descens dràstic en l'assistència a les sales.

Aquesta situació de canvi, de reconversió obligada de modes i models, va provocar l'esquerda que, al llarg de la dècada, va anar esfondrant el Codi Hays. El primer cineasta que es va enfrontar al Codi va ser Otto Preminger, un director d'origen austríac que compta amb una llarga

i prestigiosa carrera al cinema nord-americà a partir de mitjans dels anys trenta fins a finals dels setanta (*Laura*, *Anatomia d'un assassinat*, *El cardenal...*).

I ho va fer amb dues pel·lícules consecutives que van ignorar la influència del Codi i van obrir el camí cap a la seua desaparició. La primera va ser *The moon is blue* (1.953), que estava basada en una obra teatral d'aparença força innòcua. Una comèdia de saló on no hi passa res d'especial, però en què la jove protagonista, gairebé una adolescent, debat amb dos homes madurs, que amb prou feines coneix, de temes com la virginitat, la seducció i l'adulteri. El Codi li va negar el seu Segell d'Aprovació, amenaçant d'arruïnar la seua carrera comercial, però Preminger va decidir estrenar-la de totes maneres i la pel·lícula, que havia costat mig milió de dòlars, va recaptar sis milions de dòlars. Era la prova que el Codi havia estat superat per la societat.

Amb la segona, Otto Preminger encara va anar més lluny, *L'home del braç d'or* (1.955), una història protagonitzada per un bateria de jazz, interpretat per Frank Sinatra, que és addicte a les drogues. El Codi prohibia terminantment la presentació de l'addicció a les drogues, cosa que la pel·lícula se saltava del tot, amb algunes escenes particularment dures i explícites sobre això. La pel·lícula no només es va estrenar, sinó que va competir als Oscars, amb Frank Sinatra nominat al millor actor, estatueta que finalment no va obtenir (l'obtindria Marlon Brando per *La llei del silenci*). El Codi es va veure obligat a suavitzar les seues restriccions en el tema de les drogues, però novament havia quedat en evidència que havia perdut el poder i la influència dels que havia gaudit en dècades anteriors.

El Codi Hays va continuar en vigor fins a 1.967 quan va ser substituït pel sistema de classificació per edats. Durant aquesta última etapa la influència del Codi va ser cada vegada menor, encara que nominalment seguís «actiu», i es va veure obligat a efectuar, una vegada i una altra, modificacions en la seua normativa per poder «acollir» a les seues llistes pel·lícules que, en realitat, ja se l'havien saltat. Una llarga agonía d'un sistema d'autocensura pervers que ni l'art ni la indústria es poden permetre.

En així Senyor que per la multitud de les aygues pluuias, per la qual ara son cahuts molts alberchs e cases dintre e fora los murs de la Ciutat, e altres moltes cases escalonades, aparellades de caure e encara sien caygudes algunes voltes dels ponts de la Ciutat... 1.321

RUTES CULTURALS VALENCIANES

El Parc Natural de la Tinença de Benifassar, un Refugi de Biodiversitat - / *Natura i biodiversitat*

Text i fotografies: *Vicent Julià Vives*

Ubicat a la comarca dels Ports, al nord de la província de Castelló, és un espai protegit que destaca per la seua excepcional biodiversitat, la seua singularitat geològica i el seu gran valor històric i cultural. Amb una extensió de més de 13.000 hectàrees, el parc ofereix un entorn de natura verge, on s'entrellacen paisatges de muntanyes escarpades, boscos densos i valls fluvials, és un complex geològic de formacions calcàries que, al llarg de milers d'anys, ha donat lloc a un paisatge espectacular, amb alts pics, canons profunds, barrancs, coves, creant un refugi tant per a espècies autòctones com per a aquells que busquen gaudir de la tranquil·litat de la natura. Convenientment protegit forma part de la Xarxa Natura 2000. Es troba dins del Sistema Ibèric del País Valencià.

Travessat pels rius Sénia i Servol, comprèn una àmplia zona muntanyosa entre la unió de Tarragona, Terol i Castelló; abruptes serres que van des dels 400 fins als 1300 m. d'altitud, una zona d'àmplia biodiversitat amb una àmplia i variada fauna i flora, albergant carrascars, rouredes i pi negre a les parts de més altitud.

Amb una existència de fauna molt variada, les més representatives la cabra hispànica, el voltor comú i l'aufrany, hi ha dues Reserves de Fauna i dues Microreserves especialment protegides amb existència del cranc de riu autòcton i la papallona lluna o isabelina i les diverses rapinyaires que nien i sobrevolen l'àrea. Flora d'especial interès o endèmiques, com la carnívora grasetta tortosina (*Pinguicula dertosensis*) o l'arenària (*Arenaria conimbricensis*).

Una àmplia existència de rapinyaires, depenent de les diferents zones d'ocupació i altura, diverses espècies d'àligues reials i

culebreres, el voltor comú, el falcó pelegrí i el trencaòs, que des de l'any 2017 en què va ser introduïda una parella, i posteriors amb altres introduccions s'ha aconseguit recuperar el seu hàbitat a la zona. Hi ha altres espècies d'avifauna com el martí pescador, la merla aquàtica i espècies passeriformes d'*altimuntanya*. Al lloc hi ha al Centre de Recuperació de fauna "Forn del Vidre".

Llocs a visitar:

Centre d'Interpretació del Parc: Situat al Ballestar (Castelló), C. Trasca-sa, 2. Telef. 964 715 720-650 412 497 de 9 a 14h. S'ha habilitat per exposar i explicar l'entorn del Parc, amb personal que atén diàriament el lloc.

Monestir de Santa Maria de Benifassà: Conjunt monàstic que compta amb edificacions de diferents èpoques des del segle XIII al XVI, fundat per Jaume I, on s'aprecien elements del romànic tardà i del gòtic. És un

convent de monges cartoixes de clausura, per la qual cosa només es pot visitar l'església, del segle XIII, els dies dijous de 13 a 15 hores, i és visita gratuïta.

Les pintures rupestres llevantines a La Cova dels Rossegadors: Situada al costat de la presa de l'embassament d'Ulldecona. unitats representades, destaquen les escenes de caça, amb figures humanes i arquers, escenes de domesticació i recol·lecció, així com representacions d'animals: cabres, cèrvols i porcs senglars.

Pantà d'Ulldecona. L'embassament disposa de diverses zones per passar el dia, entre elles "Àrea Recreativa Ombries de Benifassà", així com recórrer caminant els dos braços de l'embassament, per camins degudament senyalitzats, i on podem aparcar

el vehicle per gaudir d'aquesta bella zona, en plena naturalesa, es poden practicar esports d'aigua a les zones senyalitzades.

Rutes d'excursionisme: Dins de les 26.000 ha del parc i el seu entorn hi ha una extensa xarxa de senders de muntanya, entre els quals es poden destacar els trams del GR-7 que van pel refugi de Font Ferrera. També hi ha marcades diverses rutes: una volta per l'Embassament, el Portell de l'Infern i el Salt de Robert, els boscos del mas de Boix, penyal de l'Àguila i Mines de Ferro, la Ruta del Maquis.

Una excursió còmoda és la que va de Fredes al Portell de l'Infern, on veurem des de dalt, una àmplia panoràmica dels Ports i de l'embassament d'Ulldecona, recorrent bells paisatges, tornant pel mateix camí. Dificultat: mitjana-baixa.

+ El Pi Gros del Retaule i el Faig Pare del Retaule: (Arbres monumentals protegits- Reserva Natural Parcial Fageda dels Ports): En passar el pont sobre el pantà, direcció a Fredes, agafarem la pista a la dreta que naix al mateix pont, s'aconseja efectuar el recorregut amb cotxe tot terreny; passat aquest i continuant ens portarà fins al pic Catinell, on acaba la circulació de vehicles; per la mateixa caminarem 3 kms. fins al Pi Gros i la Font del Retaule, continuant a poca distància agafarem un camí a la dreta, senyalitzat, uns 3 kms fins al Faig Pare.

Centre d'Interpretació del Parc: <https://parquesnaturales.gva.es/va/web/pn-tinenca-de-benifassa>

TOURIST INFO TINENÇA DE BENIFASSÀ -C/Major, 10 La Pobla de Benifassà 977 729 036 - mail: benifassa@touristinfo.net

QUI VE A PER MI?

Text, Vicen Córcoles

Dibuix, Joana Galdón

A l'escola de Ximo sempre hi ha guirigall. Quan no estan pintant, estan ballant i quan no, botant i corrent. També treballen, també, que llegir, escriure i fer comptes és la maraca de tots els dies.

Ximet (que és com sempre li diu la mare) ha passat un matí prou divertit. I a la vesprada, a l'hora de tornar a casa, s'acomiada de la seua amigueta Sara amb un petó tant fort que li deixa la galteta roja. Però és que són tan amics des del primer dia d'escola a l'Infantil! I d'això ja fa mig any! Ximet espera a la porta de la classe que arribe la mare a per ell. O son pare, tant se li'n dona. A poc a poc, els seus companys van deixant l'escola i se'n van, agafats de la mà d'aquells que han vingut a per ells.

Ximet espera amb la mestra que el mira un poc sorpresa. -Ximo, avui estan tardant els pares, eh? No et preocupes, que jo m'espere ací amb tu.

Però van passant els minuts. Quasi ha passat una hora i allí està encara Ximet, assegut a la catifa, jugant als cotxets que tant li agraden. De vegades, alça el cap i mira la mestra que està pertot arreu replegant joguets, ordenant calaixos i tancant l'ordinador. Ja està un poc preocupat per la tardança i la mestra li explica que han trucat per telèfon i de seguida vindran a per ell.

Quasi dos hores han passat des que el porter tancara les portes grans del col·le i el xiquet està prou desorientat i trist. Ha berenat un tros de poma que li ha donat la mestra, però no és la fam el que li fa sentir-se tant malament: és la sensació que l'han abandonat i ja no tornarà amb els seus pares.

Ximet ha deixat de jugar amb els cotxes i espera a la porta de la classe que dona al pati, assegut en un bancalet, amb l'anorac posat, que fa molt de fred. Encorbadet sobre si mateix, la barbata entre les mans i amb els ulls humits per les llagrimetes que li van caient.

La mestra és al seu costat i intenta animar-lo.

-No et preocupes, Ximo, que ja estan a punt de vindre.

Quan, de sobte, oh alegria!! Per la tanca veu passar tant apressa com pot, el cap canós del seu iaio que ve a rescatar-lo!

El iaio de Ximet entra a l'escola i s'adreça a la classe del seu net. El xiquet corre cap a ell i l'abraça tan fort que quasi el tomba de cul.

-Ximo, carinyo!! Estàs plorant?

El iaio s'acomiada de la mestra, després d'uns minuts d'explicacions. El somriure de la mestra li fa pensar a Ximet que no hi ha hagut cap desgràcia.

Què serà el que ha passat?

El iaio aupa al braç el net i li conta a cau d'orella una notícia molt gran. Ximet somriu. Després, de la mà, s'adrecen cap al cotxe que els porta directes a l'hospital.

I allà està, a l'habitació 314, el motiu de la tardança. Ha nascut la seua germaneta! Sense avisar, tan ràpid com un raig, la nena ha decidit nàixer a migdia, sense donar-li temps a la mare a replegar-lo del col·le ni d'avisar el iaio que anara a per ell. Per fi, tot està clar.

Ximet s'acosta al nadó adormit. Mira la nena, tan menuda, i sent que se li inflama el cor. Li somriu i li fa un bes, molt fluixet, no voldria ell que li passara com a la seua amiga Sara.

*Com lo riu de Guadalaviar en lany MCCCXXVIII en la vigilia de Sant Michel Arcángel fon vengut tan gròs que derruhi é destrohí camps é de-
rrocá cases. 1.328*

Ho
veig tot color marró...
Color merda...

LES NOSTRES PARAULES

INCOMPETENTS

Pasqu Martínez

No he trobat paraula millor per a aquest butlletí, i així, en plural.

El DNV diu:

No competent (adj) *El van despatxar de la faena per incompetent.*

El DCVB diu:

No competent; cast. *incompetente*. ETIM. Pres del llatí *incompetente* (m.sing.)

A Diccionaris.cat:

Incompetent (adj).

1. Que no té les aptituds, els coneixements o la preparació per fer una cosa determinada.

Sinònims:

-Incapaç, Indocte, Inepte, Inútil, Inexpert, Maldestre, Negat, Neòfit, Pocatraça, Ruc i podríem afegir-ne alguns més, com Negligents!!!
I ens queda una gran tristor i molta ràbia.

<https://www.avl.gva.es/lexicval/>

<https://www.diccionari.cat/GDLC/negligent>

<https://dcvb.iec.cat/>

<https://dlc.iec.cat/>

https://www.eldiario.es/sociedad/ultima-hora-dana-directo_6_11805329_1110784.html

<https://www.heraldo.es/multimedia/imagenes/nacional/fotos-manifestacion-valencia-dana/>

INCOMPETENTS

NEGLIGENTS

RÀBIA

CEL OBERT Hivern 2025 - EDITA: Centre d'Estudis Locals de l'Eliana (CEL) - CIF: G-97 358 113

centrestudislocalsleliana@gmail.com - www.celdel Eliana.com - www.celdel Eliana.com/2025hivern - Tel. 678 57 80 17

CONSELL DE REDACCIÓ, Rafa Desco, Conxa Delgado, Pasqu Martínez, Robert Fuster, Janto Gil.

COL·LABOREN: Reyes Belvis, Jaume Martínez, Pedro Uris, Lorena Barroso, Vicent Julià, Biblioteca P. Municipal, Víctor Iñurria, Vicent Rubio, Vicen Córcoles, Joana Galdón, L'Eliana Vol.

ASSESSORS LINGÜÍSTICS: Robert Fuster - Pasqu Martínez

Maqueta edició paper, Janto Gil - Maqueta edició digital, Robert Fuster - Coordina, Janto Gil

Si voleu participar, proposar o ser membres del CEL, només heu de posar-vos en contacte: centrestudislocalsleliana@gmail.com - tel: 678 57 80 17